

PLAÇA DE L'ESGLÉSIA, 1-B
08328 ALELLA (BARCELONA)

TEL.: 93 540 64 83
CORREU@ACTIUM.CAT

Actium[®]

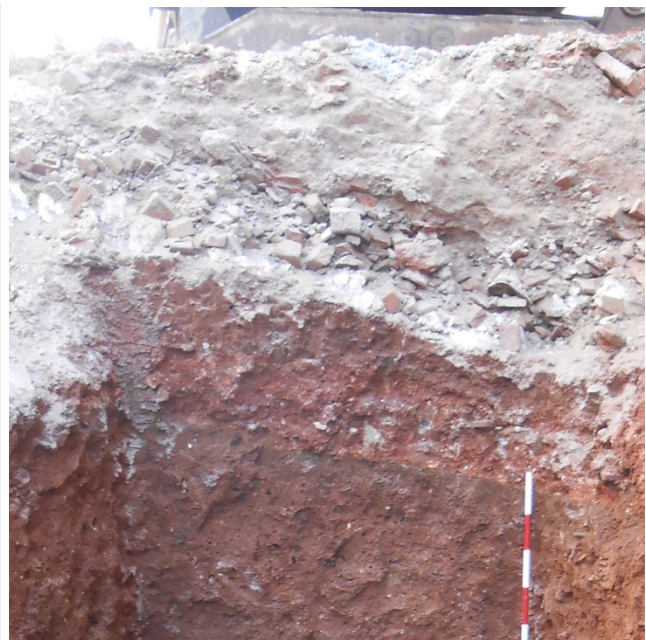
GESTIÓ DEL PATRIMONI
HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC

Intervenció arqueològica Travessera de Dalt, 1-101

Barcelona, el Barcelonès

Novembre – Desembre 2016

OSCAR DE CASTRO LÓPEZ
BADALONA, 28 DE MARÇ DE 2017

Memòria

Núm. Exp. Dept. de Cultura: 470 K121 BCN-2016/1-11523
Codi Servei d'Arqueologia de Barcelona: 132/16

SUMARI

1.	SITUACIÓ.....	3
2.	introducció I ANTECEDENTS	3
3.	MARC GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC	4
4.	CONTEXT HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC.....	5
4.1.	Context històric.....	5
4.2.	Context arqueològic.....	6
5.	MOTIVACIÓ I OBJECTIUS.....	10
6.	FONAMENTS DE DRET	11
7.	TREBALLS REALITZATS.....	11
8.	METODOLOGIA	13
9.	RESULTATS DE LA INTERVENCIÓ.....	13
10.	CONCLUSIONS.....	20

ANNEX 1. DOCUMENTACIÓ ADMINISTRATIVA

ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

ANNEX 3. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

ANNEX 4. UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

FITXA TÈCNICA

Tipus d'intervenció	Preventiva
Activitat autoritzada	Control i excavació arqueològica
Dates autoritzades	Del 15 de novembre al 30 de desembre de 2016
Codi Servei Arqueologia Barcelona	132/16
Núm. Exp. Dept. Cultura	470 K121 BCN-2016/1-11523
Promoció	
Execució de l'obra	 UTE Remodelación Ronda del Mig
Execució de la intervenció	Actium Patrimoni Cultural, SL
Direcció tècnica	Oscar de Castro López
Lloc de la intervenció	Travessera de Dalt, 1 - 101
Població i comarca	Barcelona, el Barcelonès
Coordenades UTM (ETRS89 31N)	X = 429017, Y = 4584407 X = 429591, Y = 4584751.3
Paraules clau	RPRSU Mines d'aigua Urbanisme I segle XX
Resum	El control arqueològic de les obres d'instal·lació d'un sistema de recollida pneumàtica d'escombreries (RPRSU) i d'arranjament i condicionament del carrer Travessera de Dalt entre la plaça de Lesseps i el carrer de l'Escorial no ha permès identificar cap element d'interès arqueològic. Cal a dir que en accedir a l'obra una part important del projecte constructiu s'havia dut a terme sense control arqueològic restant per avaluar menys de la meitat de la zona afectada.

1. SITUACIÓ

La intervenció arqueològica es localitza en la Travessera de Dalt, entre la plaça de Lesseps i el carrer de Sors, al districte de Gràcia de Barcelona, mes concretament al costat de mar d'aquesta via.

Les coordenades UTM (ETRS89), del lloc de la intervenció són:

Inici: X = 429017, Y = 4584407 m

Final: X = 429591, Y = 4584751.3 m

2. INTRODUCCIÓ I ANTECEDENTS

El Projecte d'Intervenció Arqueològica, redactat pel Servei d'Arqueologia de Barcelona amb data de novembre de 2016 exposa que:

«L'estiu de 2013, quan el projecte estava en fase de redacció, Xavier Falcó, del Servei de Planificació i Projectes de CLABSA, va sol·licitar al Servei d'Arqueologia de Barcelona un informe d'impacte sobre el patrimoni arqueològic respecte al "Projecte Xarxa RPRSU a Travessera de Dalt, 1-101, districte de Gràcia". Aquest informe, signat per Xavier Maese i Carme Miró, se li va trametre via correu electrònic el dia 7 de juliol del mateix any.

En dit informe d'impacte, s'indicaven les possibles afectacions arqueològiques que hi podria haver en el decurs de l'execució de l'obra i les mesures a aplicar.

Ignorem que és el que va passar per què dit informe d'impacte arqueològic no fos inclòs en el projecte que es va licitar i, com a conseqüència, no s'estigui fent el control arqueològic corresponent».

Per continuar indicant que:

«Dijous passat, dia 3 de novembre, un ciutadà es va posar en contacte amb el Servei d'Arqueologia de Barcelona notificant que en unes obres que s'estaven realitzant a la Travessera de Dalt havia observat la presència de restes arqueològiques.

El Servei d'Arqueologia es va posar en contacte amb BIM/SA, promotora de dita obra, i van concretar per trobar-se el 7 de novembre al matí a peu d'obra per constatar aquestes troballes.

El dia 7 de novembre durant la visita d'obra el Servei d'Arqueologia de Barcelona confirma la presència de nivells i materials arqueològics en el número 12-14 de la Travessera de Dalt, fet que comporta l'aturada de les obres en aquest punt».

Així doncs, conclou que:

«Per tal de procedir amb la normativa vigent en patrimoni arqueològic, es fa necessari incorporar un seguiment arqueològic d'aquests treballs per tal de documentar aquestes restes arqueològiques, així com d'altres que es puguin documentar durant la resta de treballs que afectin al subsòl».

D'aquesta manera, amb data de novembre de 2016, Actium Patrimoni Cultural SL va rebre l'encàrrec per part de la promoció (BIM/SA) del control arqueològic dels trams encara no conclusos de l'obra. Cal destacar que el projecte constructiu inclou la construcció de dos línies de RPRSU (Recollida Pneumàtica de Residus Sòlids Urbans), una a la banda de muntanya de la Travessera del Dalt i una segona línia pel costat de mar de la mateixa via.

En arribar a l'obra es constata que tota la línia de muntanya ja estava conclosa i que diferents trams i moviments de terres de la banda de mar es trobaven o bé conclusos o en avançat estat de construcció¹.

Tot i desconèixer si hi han hagut afectacions al patrimoni cultural en els trams ja executats, creiem que aquests s'han produït. La presència d'un petit fragment d'una mina escapçada i desmuntada en els treballs previs, i la notificació per part de personal de l'obra de l'existència d'altres restes ja desmuntades així ho confirmen.

3. MARC GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC

Situada a menys de dos-cents quilòmetres de la frontera amb França, Barcelona és una ciutat oberta al Mediterrani, causant del clima i les temperatures agradables de la capital catalana.

A més del mar, la muntanya també forma part del paisatge de Barcelona. La ciutat, de 100,4 quilòmetres quadrats, està envoltada per la serralada de Collserola a l'oest i la muntanya de Montjuïc, que s'aixeca vora el litoral.

Tot de petit turons, com el de Monterols, el Putget, el Carmel, la Rovira i la Peira, s'aixequen al pla de Barcelona, delimitat per dos rius, el Llobregat al sud i el Besòs al nord².

La serra de Collserola, així com els turons de Monterols, el Putget, el Carmel i la Rovira són formats per pissarres i gresos intruïts per granitoides i, localment, per calcàries; totes aquestes roques d'edat paleozoica. Un sistema de falles esglaiada aquests conjunts de roques fins a sota el mar.

Als graons més baixos, sobre les roques paleozoiques, hi ha dipòsits més moderns, del Neogen, en concret del Miocè, amb abundats restes fòssils marins que es poden observar a Montjuïc, i del Pliocè, que afloren en petits relleus com el Mont Taber, primigeni assentament romà de la ciutat.

¹ A l'apartat 5 de la present memòria es detallen els trams i els moviments de terres executats en el moment d'accedir a l'obra

² Ajuntament de Barcelona, http://w3.bcn.cat/turisme/0,4022,49525130_543993761_1,00.html

Al pla de Barcelona tots els materials paleozoics, miocens i pliocens són recoberts per dipòsits del Quaternari antic o Plistocè damunt dels quals hi ha materials més recents, del Holocè.

Al peu de la serra de Collserola aquests dipòsits són formats per arrossegalls procedents d'aquests relleus i a la part baixa de la ciutat per dipòsits de platja o d'antigues maresmes, que permeten reconstruir el traçat del litoral en diferents moments del passat. A banda i banda del pla de Barcelona, i separats per Montjuïc, s'estenen els deltes del Llobregat i del Besòs³.

4. CONTEXT HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC

4.1. Context històric

El traçat de l'actual Travessera de Dalt és la fossilització del camí d'època romana que creuava la part alta del pla de Barcelona d'est a oest. De nord a sud, sortint des de la porta de la ciutat romana, concretament la situada a la Plaça Nova, travessava Gràcia i es dirigia cap a Collserola per finalitzar el seu recorregut a Sant Cugat. En èpoques històriques posteriors aquestes vies van vertebrar els nuclis de poblament, i que més tard configurarien els barris de la vila de Gràcia. A l'actualitat constitueix un important eix de comunicacions que actua de límit entre els barris de la Vila de Gràcia i La Salut.

Vila de Gràcia

En un principi aquest territori era dependent de Barcelona i escassament poblat. Entre els segles XVI i el XVII a les aïllades masies existents es va unir la instal·lació de tres convents a la zona (entre ells, el dels Josepets) i d'un seguit de torres promogudes per la burgesia barcelonina. Durant la primera meitat del segle XIX, aquell petit nucli agrícola es va convertir en el poble més important del Pla de Barcelona, gràcies a la seva progressiva industrialització aprofitant la disponibilitat de terrenys lliures.

Gràcia es constituí en municipi independent el 1850, moment en que la vila tenia més de 13.000 habitants. Al 1877 la seva població arribava als 33.000 habitants. La conveniència de la integració amb Barcelona es va plantejar cada vegada amb més força, en paral·lel al progressiu desenvolupament de la trama del Pla Cerdà, llavors en plena expansió. Així, a partir de 1880 van néixer projectes d'interès comú, com el del Passeig de Gràcia, que unia la Vila amb la gran ciutat seguint l'antic camí.

Quan finalment s'uní de nou a Barcelona, el 1897, Gràcia tenia quasi 62.000 habitants i era una ciutat molt poblada i activa però amb una gran manca d'equipaments i serveis. A poc a poc, es van anar construint carrers que connectaven el barri internament i externament, i equipaments com els mercats de la Llibertat (1893) i de l'Abaceria Central. La urbanització sovint la feien de forma autònoma els propietaris dels terrenys, fet que explica els canvis de

³ IGC, http://www.igc.cat/web/files/201010_igc_racab_plafo_fabra.pdf, data de consulta 24 de març de 2017

nom i la discontinuïtat física d'alguns carrers, així com les nombroses places, normalment una a cada propietat⁴.

La Salut

La Salut és un barri tranquil, que neix i creix a l'entorn de la construcció al 1864 de la capella dedicada a la Mare de Déu de la Salut.

En els seus inicis l'activitat més important de la zona era agrícola, podent-s'hi trobar importants masos com el de can Xipreret, can Tusquets, can Muntaner i ca l'Alegre de Dalt, però progressivament va anar convertint-se en zona residencial d'estiueig de la burgesia barcelonina i gracienc. Les comunicacions del barri van anar millorant amb el temps, i així, el 1880 es va inaugurar el tramvia de la plaça de Santa Anna a la de Rovira i Trias, i el 1909 el de la plaça de Lesseps al carrer de l'Escorial, el qual es va obrir fins a la plaça de Joanic. Amb això, una gran zona que es considerava del barri de la Salut va quedar englobada al barri de Gràcia. Un vestigi de la situació anterior és que el carrer d'Argentona, al barri de Gràcia, encara celebra la festa major de la Salut i no pas la de Gràcia. La travessera de Dalt és l'eix que uneix la part baixa del barri. Les illes del front mar de la Travessera, fins als carrers de Cardener i Camèlies, formen el seu límit⁵.

El barri compta amb un dels elements urbans més importants de la ciutat: el Park Güell, obra d'Antoni Gaudí i declarat Patrimoni de la Humanitat per la Unesco l'any 1984. Destaquen la xarxa d'equipaments escolars públics i privats així com el Centre de Serveis Educatius de Gràcia, el Casal de Cardener i el Casal de barri La Miranda, el CRAE, els equipaments esportius com el Centre Municipal Can Toda o el Club Tennis La Salut, els equipaments sanitaris tant de barri com d'àmbit ciutat i especialitzats (CAP Larrard i Hospital de l'Esperança, així com el tenir un mercat municipal al barri, i el monestir de Sant Josep de la Muntanya. L'activitat comercial de proximitat es concentra a la Travessera de Dalt on existeix un comerç molt variat. L'existència del Mercat de Lesseps i els seus entorns també són un altre punt de vitalitat comercial⁶.

4.2. Context arqueològic⁷

Travessera de Dalt: Un tret característic de l'època romana a Gràcia són les vies de comunicació que la travessen, i que s'han quedat fossilitzades fins a dia d'avui, com seria el cas de la Travessera de Dalt, que fou la via o camí transversal que la creuava d'est a oest. De nord a sud, sortint des de la porta de la ciutat romana, concretament la situada a la Plaça Nova, travessava Gràcia i es dirigia cap a Collserola per finalitzar el seu recorregut a Sant Cugat. En èpoques històriques posteriors aquestes vies van vertebrar els nuclis de poblament, i que més tard configurarien els barris de la vila de Gràcia.

⁴ Ajuntament de Barcelona, <http://lameva.barcelona.cat/gracia/ca/historia-del-barri-de-la-vila-de-gracia>, data de consulta 24 de març de 2017

⁵ Wikipèdia, https://ca.wikipedia.org/wiki/La_Salut, data de consulta 24 de març de 2017

⁶ Ajuntament de Barcelona, <http://lameva.barcelona.cat/gracia/ca/home/el-barri-de-la-salut>, data de consulta 24 de març de 2017

⁷ Extret íntegrament de: Servei d'Arqueologia de Barcelona, Projecte d'Intervenció Arqueològica. Travessera de Dalt 1-101, novembre de 2016

Can Sert (Av. De la República Argentina, 16-26): Edifici originari del segle XVIII.

Església Mare de Déu de Gràcia o convent dels Josepets (Plaça de Lesseps, 25): Fou fundat el 1626 a instàncies de Josep Dalmau. L'església fou edificada seguint els dissenys de Fra Josep de la Concepció. El 1697 el convent dels Josepets fou caserna general de les forces que en aquell moment assetjaven Barcelona. El 1936 l'església conventual fou destruïda en part, i posteriorment restaurada. Pel que fa a les restes del convent només queda una part de l'ala est del pati, tocant al claustre i altres elements. Aquest convent posseïa un cementiri situat a la banda oriental, a l'actual carrer de la República Argentina.

Nucli històric de Gràcia (avinguda de la República Argentina, plaça de Lesseps, carrer de la Riera de Vallcarca): El nucli primerenc de la Vila de Gràcia, hem de situar amb l'establiment al 17 de gener de 1626, del noviciat dels carmelites descalços al convent de Nostra Senyora de Gràcia, que va rebre el nom de Els Josepets, a causa dels seus ocupants. A l'entorn del convent van anar sorgint-hi una sèrie de masies, la més important de les quals era Ca n'Alegre (1688) al bell mig de la plaça Lesseps. Al voltant d'aquest nucli es va anar configurant un teixit de masies que poc a poc configuraren un nucli basat en una economia agrària i que combinava l'esperit d'una vila rural amb la d'una zona d'estiueig de la burgesia barcelonina (s. XVII).

A inicis del segle XVIII a la vila hi havia un total d'onze propietaris amb les seves respectives famílies. Posteriorment, Gràcia amb una economia bàsicament agrària va començar a diversificar-se; llavors van sorgir els primers artesans i menestrals. A partir de l'any 1767, el territori es conegut amb el nom de Gràcia. Va ser en aquest segle, quan Gràcia consolidà la que seria la seva estructura social durant molts anys, entre zona rural i zona d'estiueig dels burgesos barcelonins. Prova d'això és la gran quantitat de torres i segones residències pertanyents a famílies adinerades. Amb el pas dels anys, Gràcia va anar diversificant la seva economia amb l'aparició dels primers artesans i menestrals.

Ca l'Alegre de Baix (plaça Lesseps): Coneguda, també i senzillament, com Ca l'Alegre, es trobava al bell mig de l'actual plaça Lesseps, en l'angle format per la Travessera de Dalt i el capdamunt del carrer Pérez Galdós que, precisament per aquest motiu, s'havia denominat carrer del Camp o del Camp de Ca l'Alegre, ja que era el camí que menava cap a les terres del mas, esteses en direcció al mar, fins al carrer Santa Àgata.

Els límits de la finca anaven des de la Riera de Vallcarca (que passava per darrera de la nova Biblioteca central de Gràcia "Jaume Fuster" i separava Ca l'Alegre de l'església dels Josepets), en direcció cap a l'avui desapareguda plaça de la Creu, a la part superior de Lesseps. Es tractava d'una típica masia catalana i la seva imatge era molt característica. Les seves mides, la seva antigor –des de 1688–, la proximitat a l'església dels Josepets, converteixen Ca l'Alegre en una de les pagesies més emblemàtiques. En un costat, per sota de l'església de la Mare de Déu i prop de l'actual boca del Metro, hi havia la capella de Sant Onofre, seguida d'un nucli de cases del segle XVIII i un conjunt de xiprers ja a tocar al convent dels Josepets. Per l'altre costat, una gran portalada més alta que la resta de la tanca donava accés, des del cantó del migdia, a l'amplíssim pati o barri lateral de Ca l'Alegre. Amb el pas dels anys, tots els canvis i profundes transformacions del sector de la plaça Lesseps, amb la desaparició inclosa de l'antiga plaça de la Creu, afectaren la masia de Ca l'Alegre, que s'anà enderrocant per parts. En el marc de les intervencions a la zona de primers segle XX, es projectà la perllongació del carrer Pérez Galdós per tal de comunicar-lo amb l'avinguda Hospital Militar, fet que obligà a reduir la casa de Ca l'Alegre i, l'any 1908, s'enderrocà la meitat de

l'edifici principal, aproximadament la de la seva esquerra, per deixar passar la via. S'aixecà una paret per tal de tancar-la en el seu nou format, més petita, i permetre el pas dels nous carrers. Per aquest motiu les diferents fotografies i gravats dels quals es disposa aporten imatges diverses etapes. Després d'aquesta primera reducció, els anys 1928 i 1934 hi hagué noves destruccions parcials, desapareixent la capella al 1934. Finalment, l'any 1958 l'ajuntament enderrocarà la resta.

Can Mallorca (Carrer Maignon): Can Mallorca datava del segle XVIII i de primer la seva utilització fou de casa de pagès, emprant-se després com a residència. Estava situada al carrer Maignon, damunt la Travessera de Dalt, prop de Ca la Marquesa i Can Busquets, i envoltada de camps de conreu. Era de planta rectangular, amb planta baixa i dos pisos. Amb coberta de teulada, la façana principal acabava amb ondulació central en la part superior. També lluïa un rellotge de sol a la façana. Segons explica el senyor Juvillà, que vivia a Ca n'Alegre de Baix i era amic del noi de la casa, a més dels conreus, tenien bestiar: gallines i altre aviram, conills, algun porc i vaques. La masia s'enderrocà al 1965 i les terres foren urbanitzades. Prop del lloc hi havia la torre Maignon, entre el carrer de Verdi i la Travessera de Dalt-.

Torre d'Alegre de Baix (Travessera de Dalt, 16): Fou un edifici del segle XVII, enderrocat en part en 1908 i definitivament en 1958.

Ca Calic (Travessera de Dalt, 20-22)⁴ : Ca Calic es trobava als núm. 20-22 de la Travessera de Dalt, propera al carrer Verdi però més retirada que la franja actual d'edificis, ja que l'antic traçat de la Travessera passava per davant seu. Limitava amb les terres de Ca l'Alegre de Baix i Can Tusquets i era propera a aquestes dues i a Ca l'Alegre de Dalt.

Can Calic era un modesta casa de pagès. La seva façana, encara a mar, era coronada per una motllura de formes corbes, que amagava les teulades i que li conferia una estructura trilobular que la decorava, segons el gust de l'estil tardo-barroc. Tenia planta baixa i un pis, més un segon que només ocupava la part central de l'edifici, que feia de golfes i que, en el seu coronament trilobular, li corresponia una alçada superior. La coberta era de teules, organitzada en tres teulades. La masia datava del segle XVIII. Quan es projectà el primer traçat de la Travessera de Dalt ja es produí un enderroc parcial de la masia, com succeí també amb Ca l'Alegre de Baix. Finalment, la masia fou enderrocada a la dècada de 1960 en eixamplar el traçat de la Travessera de Dalt, en el seu lloc hi ha actualment un gran bloc de pisos. Característic per la seva àmplia porxada.

Ca la Marquesa (Carrer Maignon, 27-29): Gran casalt, possiblement, amb origen del segle XVIII, de planta rectangular però amb nombrosos cossos afegits que la desfiguren. L'edificació està envoltada d'un gran jardí. De planta baixa i dues plantes, sis eixos d'obertures configuren la composició en façana; balcons en les plantes superiors i finestres i porta d'accés en la planta baixa. La coberta a dues aigües es dissimula mitjançant una barana amb un esgrafi que imita una balustrada.

Can Tusquets (Travessera de Dalt, 45-51): Can Tusquets és una masia construïda el 1793. Durant els anys trenta del segle XX fou adquirida per les monges del Santuari de Sant Josep de la Muntanya, a les quals encara pertany.

Cal Xipreret (Carrer Mare de Déu de la Salut, 57-63. La Masia de Cal Xipreret fou bastida el segle XVIII, tot i que no s'ha de menystenir la possibilitat que els seus orígens siguin anteriors, atès que mai s'ha realitzat cap estudi històric, arquitectònic o arqueològic. Posteriorment, aquesta finca fou propietat de la família Sanllehy, i el 1895 dins els seus terrenys es féu el Parc de la Salut i l'edifici esdevingué temporalment l'Hotel del Parc. Durant els anys 1902-1903 es fundà en aquest indret el "Salut Sport Club", destinat a la pràctica del futbol i del tennis. La Masia de Cal Xipreret es troba inscrita com a Bé Cultural d'Interès Local (BCIL) en l'Inventari del Patrimoni Cultural català (IPA-30228).

La configuració actual dels terrenys de la masia de Cal Xipreret es correspondria, semblaria ser, amb la configuració existent de principis del segle XX, quan esdevingué un centre esportiu articulat al voltant de l'edifici històric, funció que a dia d'avui encara es manté.

Refugis de la Guerra Civil. Arran dels atacs aeris a la població durant la guerra civil (1936-1939), la Generalitat va organitzar la Junta de Defensa Passiva que s'havia d'encarregar de la construcció de refugis antiaeris. Per a la construcció d'aquests refugis es feia un projecte inicial i era una brigada d'obrers de la pròpia Generalitat, i més endavant del propi ajuntament, qui s'encarregava de la seva construcció. A mesura que anava avançant la guerra, foren els mateixos ciutadans els que en feien l'execució seguint els models establerts per la Generalitat. A Barcelona se'n construïren al voltant de 1.400.

De la majoria de refugis es coneix la ubicació aproximada, i una part del recorregut. És difícil tenir coneixement dels accessos, ja que alguns projectes no es van realitzar en la seva totalitat. Els primers refugis antiaeris construïts varen ser dissenyats per a la seva futura reutilització, principalment eren galeries de mina que servien per incorporar-les a la xarxa del clavegueram de la ciutat. Els primers de grans dimensions, es varen condicionar amb les planxes de formigó armat, per a la seva utilització com a banys públics, biblioteques o aparcaments. La majoria de refugis veïnals tenien un caràcter provisional i efímer. La seva construcció es deuria al treball abnegat de civils no militaritzats, vells i, sobretot, dones i nens. Varen començar als barris amb una gran tradició associativa i sense comprometre els ciments dels edificis, com per exemple a les places públiques.

Per la informació recollida a l'Arxiu Administratiu de l'Ajuntament de Barcelona, podria tractar-se dels següents refugis, dels quals no s'ha conservat els plànols i, si existeixen, encara no s'han pogut localitzar:

Refugi núm. 0618 (2393) Carrer Riera de Vallcarca

Refugi núm. 0571 (2286) Carrer Maignon

Refugi núm. 0718 (2751) Carrer Santa Perpètua, 21

Refugi núm. 0190 (1817) Passatge Frigola, 21-23

Refugi núm. 0832 (2406) Carrer Larrard

5. MOTIVACIÓ I OBJECTIUS

Els treballs arqueològics han consistit en el control dels moviments de terres per a la construcció d'una línia d'RPRSU entre els números 1 i 101 de la Travessera de Dalt.

El Funcionament de la Recollida Pneumàtica de Residus Sòlids Urbans (RPRSU) es compon de tres parts diferenciades. Punts d'abocament, xarxa de transport i central de recollida⁸. Els punts d'abocament poden ser o bé calaixos soterrats per contenir les vàlvules d'escombraries o papereres connectades al sistema. La xarxa de transport per la seva banda es compon d'una canonada que es connecta als punts d'abocament i transporta, per aspiració, els residus a una central de recollida.

En el cas que ens ocupa, aquest sistema comporta un seguit de moviments de terres amb afectació al subsòl:

1. Retirada dels paviments actuals (asfalt i voreres) i rebaix d'una franja de terreny d'aproximadament 10 m d'amplada fins assolir unes fondàries a l'entorn de 0.60 m sobre el nivell de circulació actual.

⁸ CALBSA, http://www.clabsa.es/CAT/RecollidaPneumatica_Funcionament.asp, data de consulta 23 de març de 2017

2. Excavació de 9 calaixos de 8 x 3 m i una fondària d'entre 3 i 4 m per a la col·locació dels soterranis que contenen les vàlvules d'escombraries
3. Excavació d'una rasa de 600 x 1.5 m amb fondàries variables entre 3.80 i 5 m per a la col·locació de la canonada d'aspiració.

6. FONAMENTS DE DRET

La intervenció és de caràcter preventiu, atenent la Llei 9/1993 30 de setembre del Patrimoni Cultural Català (DOGC 1807 de l'11 d'octubre de 1993) i el Decret 78/2002 de 5 de març del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC 3594 de 13 de març de 2002).

7. TREBALLS REALITZATS

Tant pel propi sistema d'execució de les obres com per motius d'organització del control arqueològic hem considerat oportú establir 6 trams diferenciats que corresponen a:

- **Tram 1.** Comprés entre el carrer del Torrent de l'Olla i el carrer de Verdi de 132 m de llargària i una amplada mitjana d'afectació de 10 m. Entre els números 4 i 16
- **Tram 2.** Comprés entre el carrer de Verdi i el carrer de la Granja de 135 m de llargària i una amplada mitjana d'afectació de 10 m. Entre els números 18 i 38
- **Tram 3.** Comprés entre el carrer de la Granja i el carrer de Massens de 138 m de llargària i una amplada mitjana d'afectació de 10 m. Entre els números 40 i 58
- **Tram 4.** Comprés entre el carrer de Massens i el carrer de Rabassa de 53 m de llargària i una amplada mitjana d'afectació de 10 m. Entre els números 60 i 64
- **Tram 5.** Comprés entre el carrer de Rabassa i el carrer del Torrent de les Flors de 53 m de llargària i una amplada mitjana d'afectació de 10 m. Entre els números 66 i 72
- **Tram 6.** Comprés entre el carrer del Torrent de les Flors i el carrer de Sors de 96 m de llargària i una amplada mitjana d'afectació de 10 m. Entre els números 74 i 90

de la presència d'estructures d'interès arqueològic al lloc d'aparició de les restes ceràmiques, davant el número 12-14.

La rasa de 1.5 m d'amplada i fondàries variables entre 3.80 i 5 m fou duta a terme amb mitjans mecànics, amb giratòria amb pala de pues de 0.80 m d'amplada.

8. METODOLOGIA

Registre estratigràfic

La metodologia utilitzada per aquesta intervenció es basa en el mètode de registre Harris / Carandini, que consisteix en el registre objectiu i en la documentació exhaustiva de restes i estrats, utilitzant per això un model de fitxes específiques.

Topografia i planimetria

Les restes s'han vinculat geogràficament amb les coordenades UTM (ETRS89), per tal de documentar i facilitar la interpretació de la seqüència estratigràfica. La topografia i la planimetria han estat tractats informàticament amb programari CAD (Autodesk Autocad) i SIG (ESRI ArcGis).

Documentació fotogràfica

Per tal de deixar una constància visual dels treballs realitzats, així com de les restes aparegudes, s'ha realitzat un registre fotogràfic exhaustiu en format digital d'alta resolució.

9. RESULTATS DE LA INTERVENCIÓ

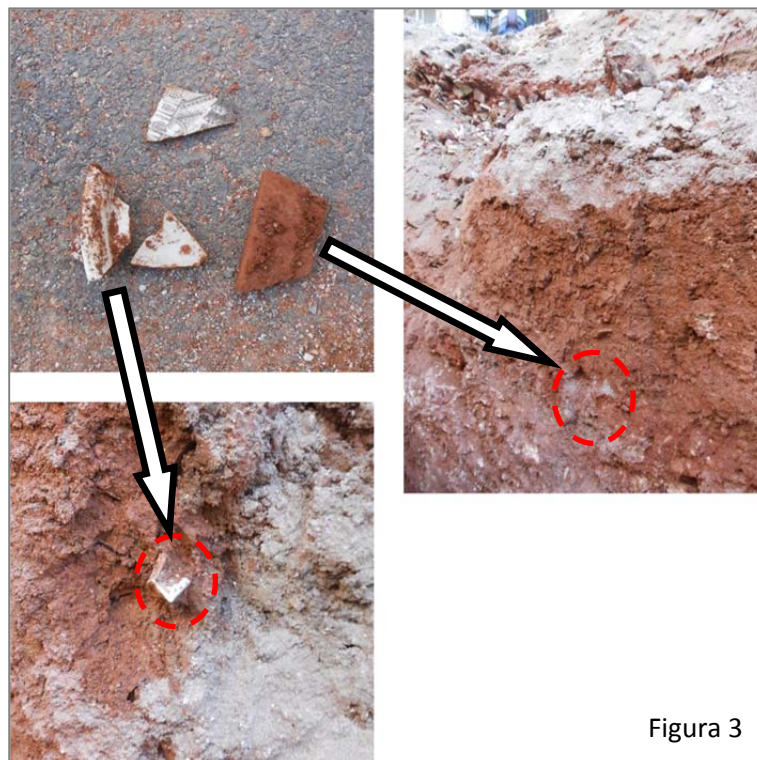
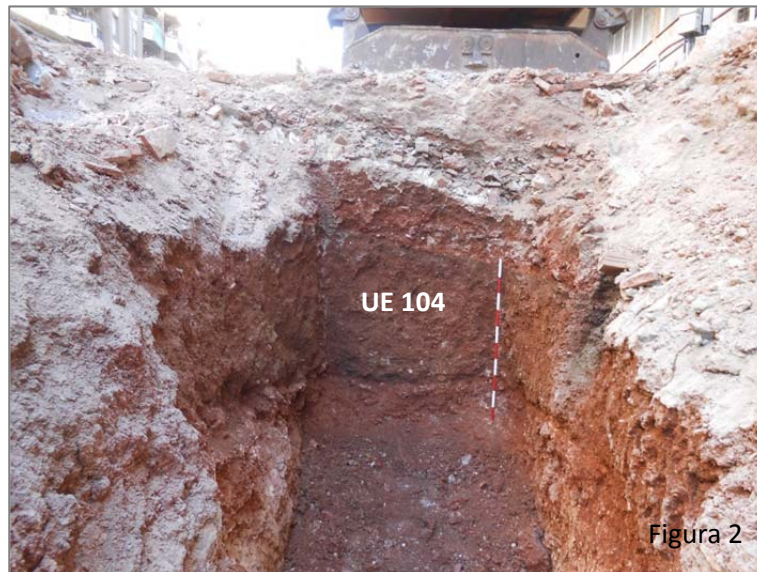
L'actual configuració de la Travessera de Dalt és fruit de les transformacions urbanístiques dutes a terme des de mitjans del segle XX amb la construcció a partir d'aquesta data de bona part dels edificis que la delimiten i que van canviar significativament l'amplada de la via tot conservant bona part del seu traçat original. Amb anterioritat, la travessera o camí de dalt era més estret. Aquest fet és força significatiu i condiona bona part dels resultats obtinguts en la present intervenció.

A nivell general, tot i que la intervenció arqueològica abasta a l'entorn de 0.5 km, l'estratigrafia del lloc és la següent (veure seccions a l'annex 4):

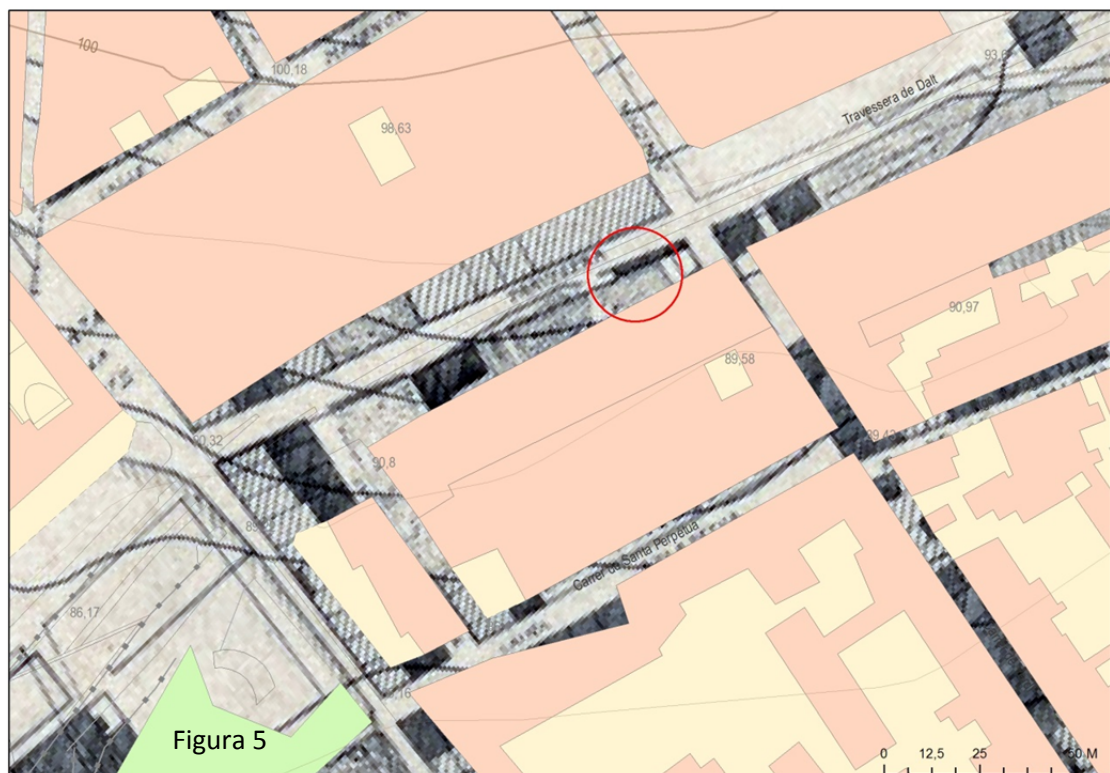
Sota l'asfalt o la vorera actual (**UE 100**) i la seva capa de preparació/anivellament format per formigó o ciment (**UE 101**) apareix en la majoria dels sectors un estrat d'anivellament heterogeni i de potència variable compost per runa, argila, sorres amb bossades de morter de calç, ciment i materials constructius (**UE 103**). Aquest estrat l'interpretem com a anivellament en el moment d'ampliació de l'amplada de la via i que recolza sobre estrats geològics (**UE 200, 300 i 400**)

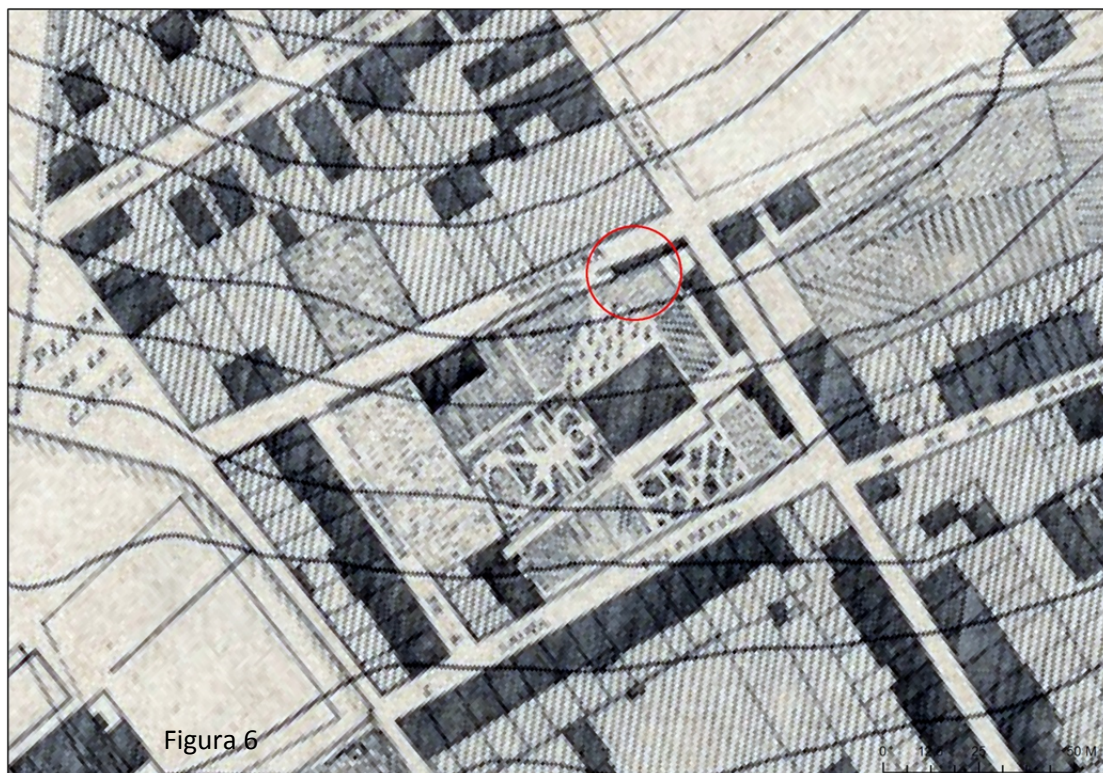
Tram 1

Abasta els números 4 a 16. En el moment d'accedir a l'obra ja s'havia executat la rasa entre els números 8 i 12. Precisament l'aparició de restes ceràmiques a l'alçada del número 12 va comportar l'aturada de les obres i la presència d'un arqueòleg en els moviments de terres que restaven per executar. Les restes recollides corresponen a varis fragments de ceràmica de cronologia indeterminada i restes de fauna.

Les restes apareixen en un estrat d'argila i carbons amb restes de material constructiu (UE 104) (Figures 2 i 3) que es situa sobre el substrat geològic – tortura (UE 300). La neteja i observació de l'estrat va permetre determinar que es tracta d'un abocament o estrat d'anivellament, ben probablement fruit de l'enderrocament de les finques preexistents abans de l'ampliació de la via. En la superposició d'un plànol de l'arquitecte municipal Miquel Pascual de l'any 1889 s'observa com l'àrea d'aparició de restes correspon al jardí o pati d'una finca rústica (Figures 4, 5, 6).

Davant el número 4 del mateix tram de l'obra es va poder observar un panorama similar pel que respecta a l'estratigrafia tot i que en aquest punt sota l'estrat UE 104 apareix un nivell d'argiles amb nòduls de calç (UE 200) que, suposem, cobreix el torturà. La diferència d'alçada entre ambdues localitzacions pot explicar la presència d'aquest nivell de disgregació del torturà.

Tram 2

Abasta els números 18 a 38, dels quals la rasa executada anava dels números 18 al 32 (65 m). Cal tenir present a més, la presència d'un pas soterrat de vianants amortitzat en un moment indeterminat entre els anys 2012 i 2014, en la cantonada de la travessera de Dalt amb el carrer de Verdi. L'estratigrafia de la resta de la rasa és força similar a la documentada per al tram 1, si bé aquí no s'observa la presència de la UE 104 sino que directament sota els nivells contemporanis (UE 100, 101 i 103) apareix el torturà. Si observen el mateix plànol anterior (figura 5 i 6) podem veure com la zona per on discorre l'actual rasa es correspon als horts de la part posterior de les finques de l'actual passatge de Frigolà i a zones ermes.

Al davant del número 36 vam constatar la presència d'un petit fragment de mina d'1.5 m, ben probablement de conducció d'aigua, que es trobava molt malmesa per la construcció de uns soterranis per encabir les vàlvules d'escombraries i per l'execució de l'RPRSU del costat de muntanya. Es feta a base de maons amb una amplada de 1.30 m i una alçada indeterminada atès que es trobava per sota de la cota d'obra (UE 106).

Tram 3

Aquest i el tram 4 van ser els únics trams dels quals es va poder fer tot el seguiment arqueològic (exceptuant el rebaix inicial del terreny de 0.60 m i l'excavació dels soterranis per encabir les vàlvules d'escombraries). En aquest tram es troba la masia de can Tusquets del segle XVIII i per tant es tractava d'una zona d'expectativa arqueològica. Al mateix plànol de Miquel Pascual podem observar com l'actual traçat de la Travessera de Dalt travessa la finca. Amb tot no ha estat possible documentar cap estructura o element arqueològic exceptuant algunes canalitzacions i clavegueres amortitzades. Així, a nivell estratigràfic sota el nivell de circulació contemporani (UE 100, UE 102) i l'estrat d'anivellament UE 103 apareix l'estrat d'argila i nòdols de calç (UE 200) que recolza sobre el torturà (UE 300)

Tram 4

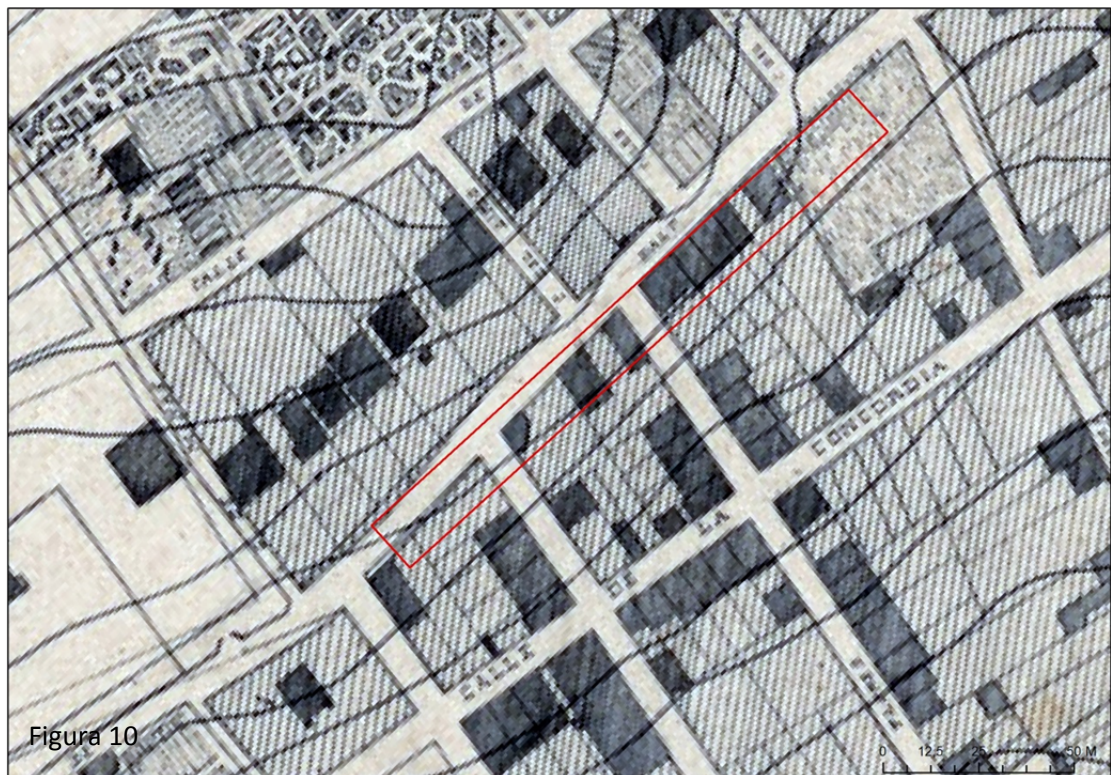
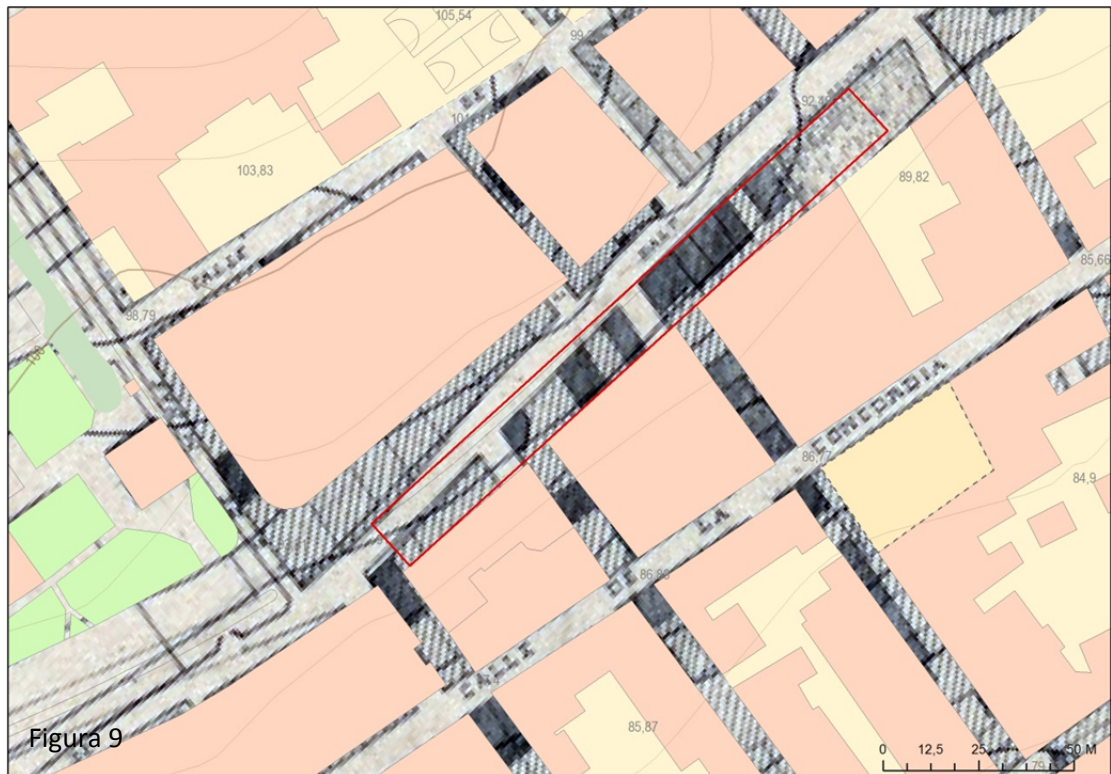
Tal i com podem observar al plànol de Miquel Pascual de 1889 en aquesta zona l'ample de la via fou substancialment modificat, ocupant l'espai de diverses finques (Figures 10 i 11). Amb tot no ha estat possible identificar cap estructura arqueològica. Aquest fet pot ser degut a un rebaix del terreny en el moment de l'ampliació de la calçada. L'estratigrafia del lloc així sembla indicar, ja que sota els estrats contemporanis apareix directament el torturà i en alguns punts directament la roca (UE 500).

Tram 5

Aquest tram continua amb la dinàmica estratigràfica que el tram anterior si be en el moment d'accedir a l'obra aquest ja es trobava executat i en alguns punts (al sector més oriental) la rasa ja es trobava amb la canonada col·locada i reblerta.

Tram 6

És el punt del traçat on s'assoleix la màxima fondària arribant als 5 m. En el moment d'accedir a l'obra només restava per executar uns 30 m al davant del número 84-90 corresponent a la *Casa Congregación Franciscanas Misioneras de la Natividad de Nuestra Señora*, edifici de l'any 1944 que sembla, segons la cartografia històrica de referència, que fou edificat en un espai erm. En aquest punt l'estratigrafia es compon dels nivells de circulació contemporanis (UE 100 i 101), un estrat d'anivellament fet a base de sorra (UE 105) i l'estrat d'anivellament UE 103 que recolza sobre un estrat d'argila neta (UE 400)

10. CONCLUSIONS

El control arqueològic de les obres d'instal·lació d'un sistema de recollida pneumàtica d'escombreries (RPRSU) i d'arranjament i condicionament del carrer Travessera de Dalt entre la plaça de Lesseps i el carrer de l'Escorial no ha permès identificar cap element d'interès arqueològic. Es dona la circumstància que bona part de l'obra es va fer sense control arqueològic tot i tenir un informe d'impacte sobre el patrimoni arqueològic redactat per Servei d'Arqueologia de Barcelona l'any 2013 que així ho indicava. L'avís per part d'un ciutadà de la presència de materials arqueològics en una part del traçat de la rasa per encabir la canoncada d'aspiració va comportar l'aturada de les obres i la presència d'un arqueòleg en els moviments de terres que restaven per executar. Amb tot aquests moviments de terres restant tan sols són una petita part de les feines d'excavació executades en el moment d'accedir a l'obra. Ja s'havien dut a terme tot el ramal de montanya de la línia d'RPRSU, s'havia executat tots els soterranis del ramal de mar per encabir les vàlvules d'escombreries i una part important de la rasa del mateix ramal.

Així doncs les tasques arqueològiques s'han limitat a l'avaluació de la zona on van aparèixer les restes ceràmiques i al control dels trams de la rasa que faltaven per executar. Ambdues tasques han resultat negatives pel que respecta a la presència d'estructures arqueològiques. Es cert però que existeix un paquet estratigràfic compost per argila, carbons i restes de material constructiu que conté material arqueològic heterogeni i que, tal i com hem intentat respondre, podria correspondre al moment d'ampliació de la via a mitjans del segle XX i el conseqüent enderrocament de les finques preexistents i el posterior anivellament del terreny. Un plànol de l'arquitecte municipal Miquel Pascual datat l'any 1889 mostra una Travessera de Dalt sensiblement més estreta amb presència de construccions en la zona per on avui circula el trànsit rodat i els vianants. Alhora sembla que l'orografia ha estat suavitzada en aquest moment d'ampliació de la via amb un sector occidental amb presència d'un paquet important de terres aportades i un sector oriental on aflora el substrat geològic a pocs centímetres del nivell de circulació actual.

ANNEX 1. DOCUMENTACIÓ ADMINISTRATIVA

Expedient R/N 470 K121 BCN-2016/1-11523 d'autorització amb caràcter retroactiu, de la intervenció arqueològica preventiva a la Travessera de Dalt, 1-101 Barcelona (Barcelonès), segons el procediment establert en l'article 14 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març, del reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Fets

1. En data 15 de novembre de 2016 (registre d'entrada 007996/0390E) els senyors Ernest Santolaria Fominaya, Director Tècnic d'Infraestructures de BIMSA i Carles Vicente Guitart, director de Memòria i Història de l'Institut de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, sol·liciten un permís d'intervenció arqueològica de control, i si s'escau, excavació arqueològica, sota la direcció de Oscar de Castro Lopez del 15 de novembre al 30 de desembre de 2016.
2. Per motius no imputables als sol·licitants, la petició no va seguir la corresponent tramitació i no es va emetre la resolució d'autorització d'intervenció arqueològica.
3. El dia 7 de juny de 2017 la tècnica arqueòloga dels Serveis Territorials de Cultura a Barcelona va emetre informe favorable sobre la sol·licitud esmentada i demana el caràcter retroactiu, atès que en aquest cas es compleix el que assenyala l'article 57.3 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, és procedent autoritzar i regular els treballs realitzats amb caràcter retroactiu en els termes d'excepcionalitat previstos a l'esmentat article.
4. El dia 7 de juny de 2017 el Servei d'Arqueologia i Paleontologia, una vegada analitzats els diferents informes, proposa autoritzar l'esmentada sol·licitud amb caràcter retroactiu.

Motivació

Projecte de nova xarxa de RPRSU entre els números 1-101 de la Travessera de Dalt. S'han de realitzar diversos treballs amb afectació directa al subsol.

Fonaments de dret

1. Article 47 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807, d'11.10.1993).
2. Article 14 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594, de 13.3.2002).
3. Article 57.3 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú.
4. Decret 304/2011, de 29 de març, de reestructuració del Departament de Cultura (DOGC núm. 5849, de 31.3.2011); i Resolució CMC/254/2010, de 8 de gener, de delegació de competències de la persona titular de la Direcció General del Patrimoni Cultural en les persones directores dels Serveis Territorials del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació (DOGC núm. 5566, de 12.2.2010).

Plaça Salvador Seguí, 1-9
08001 Barcelona
Telèfon 933 63 28 70

1

DEPARTAMENT DE CULTURA

Doc. original signat per:
CPISR-1 MARIA ANGELS TORRAS
RIPOLL 14/06/2017

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la integritat d'aquest document a l'adreça web csv.gencat.cat

Original electrònic / Còpia autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

0MESFT0QJXZDNWUTG0YQG1L3SPO2MDI7

Data creació còpia:
14/06/2017
Data caducitat còpia:
14/06/2020
Pàgina 1 de 2

Resolució

Per tot això, **resolc:**

1. **Autoritzar** la pròrroga d'una intervenció arqueològica preventiva amb caràcter retroactiu d'acord amb les dades i condicions següents:

Lloc de la intervenció: Travessera de Dalt, 1-101 Barcelona, (Barcelonès)

Persona o institució autoritzada: Barcelona d'Infraestructures Municipals SA

Direcció de la intervenció arqueològica: Oscar de Castro Lopez (ACTIUM)

Activitat autoritzada: control i excavació

Terminis de realització de la intervenció: del 15 de novembre al 30 de desembre de 2016

Lloc de dipòsit provisional de les restes: Museu d'Història de de Barcelona

La intervenció arqueològica autoritzada haurà de ser realitzada en els termes descrits en la documentació presentada per a la tramitació de l'expedient i d'acord amb les disposicions de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català, i del Decret 78/2002, del reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

El termini de dos anys previst per a la presentació de la memòria, s'entendrà que comença a comptar a partir del dia en què ha finalitzat la intervenció.

2. **Notificar** aquesta resolució, que no exhaureix la via administrativa, a la persona o entitat interessada i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs d'alçada davant el conseller de Cultura, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació.

Notificar, així mateix, aquesta resolució a l'ajuntament del municipi afectat, i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació. Potestativament, dins el mateix termini, podrà efectuar el requeriment previ previst a l'article 44 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Barcelona, 7 de juny de 2017

P.d. Resolució CMC/254/2010, DOGC 12.2.2010
La directora

M. Àngels Torras Ripoll

Plaça Salvador Seguí, 1-9
08001 Barcelona
Telèfon 933 63 28 70

2

DEPARTAMENT DE CULTURA

Doc.original signat per:
CPISR-1 MARIA ANGELS TORRAS
RIPOLL 14/06/2017

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la integritat d'aquest document a l'adreça web csv.gencat.cat

Original electrònic / Còpia autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

0MESFT0QJXZDNWUTG0YQG1L3SPO2MDI7

Data creació còpia:
14/06/2017
Data caducitat còpia:
14/06/2020
Pàgina 2 de 2

ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

FOTO 01. Situació inicial a 18 de novembre de 2016. Tram 1.

FOTO 02. Situació inicial a 18 de novembre de 2016. Tram 1

FOTO 03. Situació inicial a 18 de novembre de 2016. Tram 2

FOTO 04. Situació inicial a 18 de novembre de 2016. Tram 3

FOTO 05. Situació inicial a 18 de novembre de 2016. Tram 3

FOTO 06. Situació inicial a 18 de novembre de 2016. Tram 4

FOTO 07. Situació inicial a 18 de novembre de 2016. Tram 5

FOTO 08. Situació inicial a 18 de novembre de 2016. Tram 6

FOTO 09. Estrat UE 104 al punt d'aparició de restes de material ceràmic (davant núm 12)

FOTO 10. Estrat UE 104 al punt d'aparició de restes de material ceràmic (davant núm 12)

FOTO 11. Estrat UE 104 al davant del número 4 (Tram 1)

FOTO 12. Estrat UE 104 al davant del número 4 (Tram 1)

FOTO 13. Rasa al tram 1

FOTO 14. Estratigrafia al tram 2

FOTO 15. Fragment de la mina UE 106

FOTO 16. Fragment de la mina UE 106

FOTO 17. Rasa executada al tram 2

FOTO 18. Situació del tram 3 respecte a la masia de Can Tusquets

FOTO 19. Estratigrafia del tram 3 al sector oriental

FOTO 20. Estratigrafia del tram 3 al sector occidental

FOTO 21. Rasa al tram 4

FOTO 22. Detall de l'estratigrafia al tram 4

FOTO 23. Rasa al tram 5 (ja executada)

FOTO 24. Situació del tram 6 a l'inici del control arqueològic

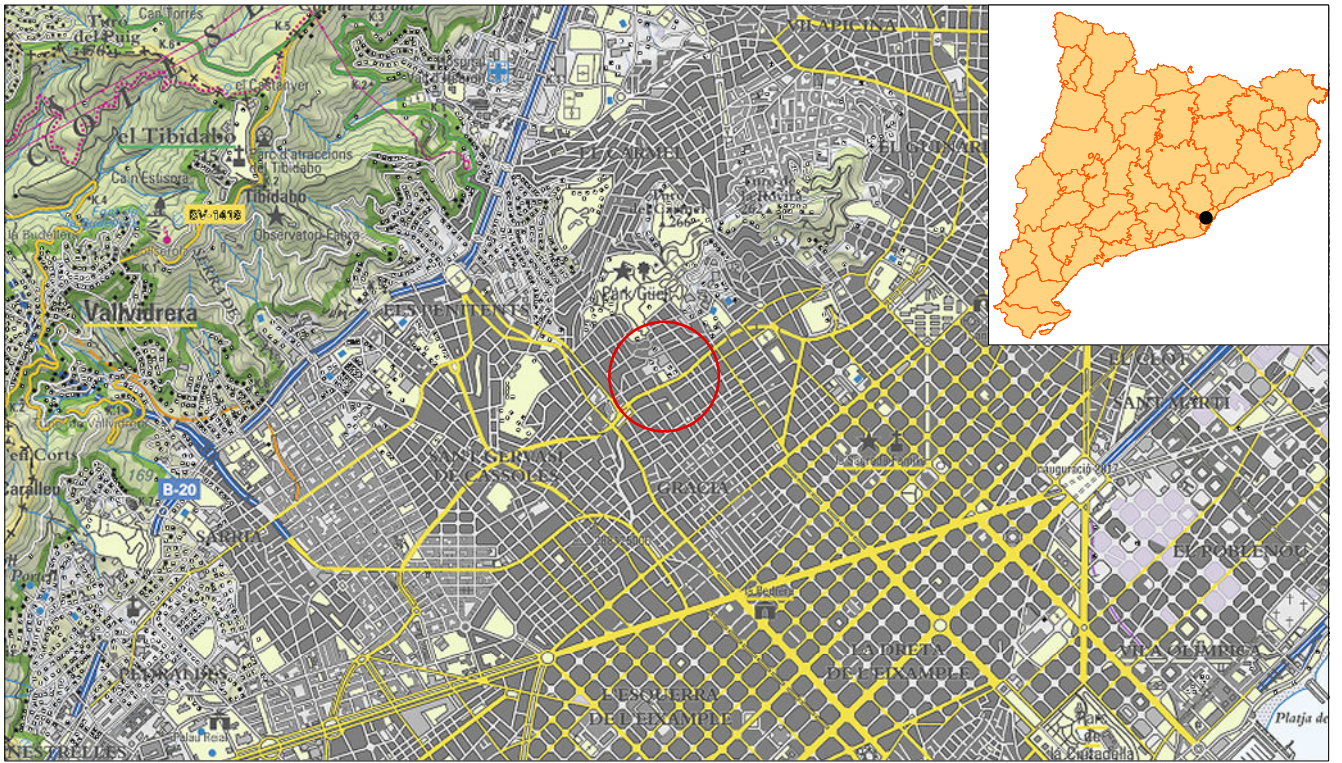

FOTO 25. Estratigrafia del tram 6

FOTO 26. Situació final del tram 6

ANNEX 3. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

Mapa topogràfic 1:50.000

Ortofotomatge 1:2.500

INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA TRAVESSERA DE DALT, 1-101 BARCELONA, (EL BARCELONÈS)	TÍTOL DEL PLÀNOL Situació de la Intervenció			CODI BCN 132/16	NÚM. PLÀNOL 1
PROMOCIÓ I FINANÇAMENT BIM/SA	DIRECCIÓ TÈCNICA Oscar de Castro López	ESCALA 1:50.000 1:5.000	DATA 03/2017	 GESTIÓ DEL PATRIMONI HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC	

Llegenda Gràfica

	Calaix
	Límit d'obra superior
	Límit d'obra inferior
	Soterranis vàlvules

LÍMITS

	Límit de morter / empremta
	Límit d'excavació arqueològica / rasa
	Límit d'edificació
	Projecció hipotètica

ESTRUCTURES

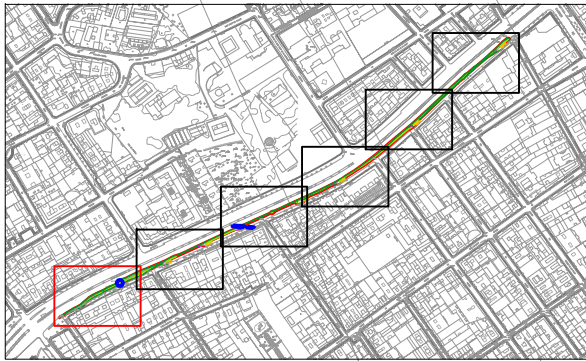
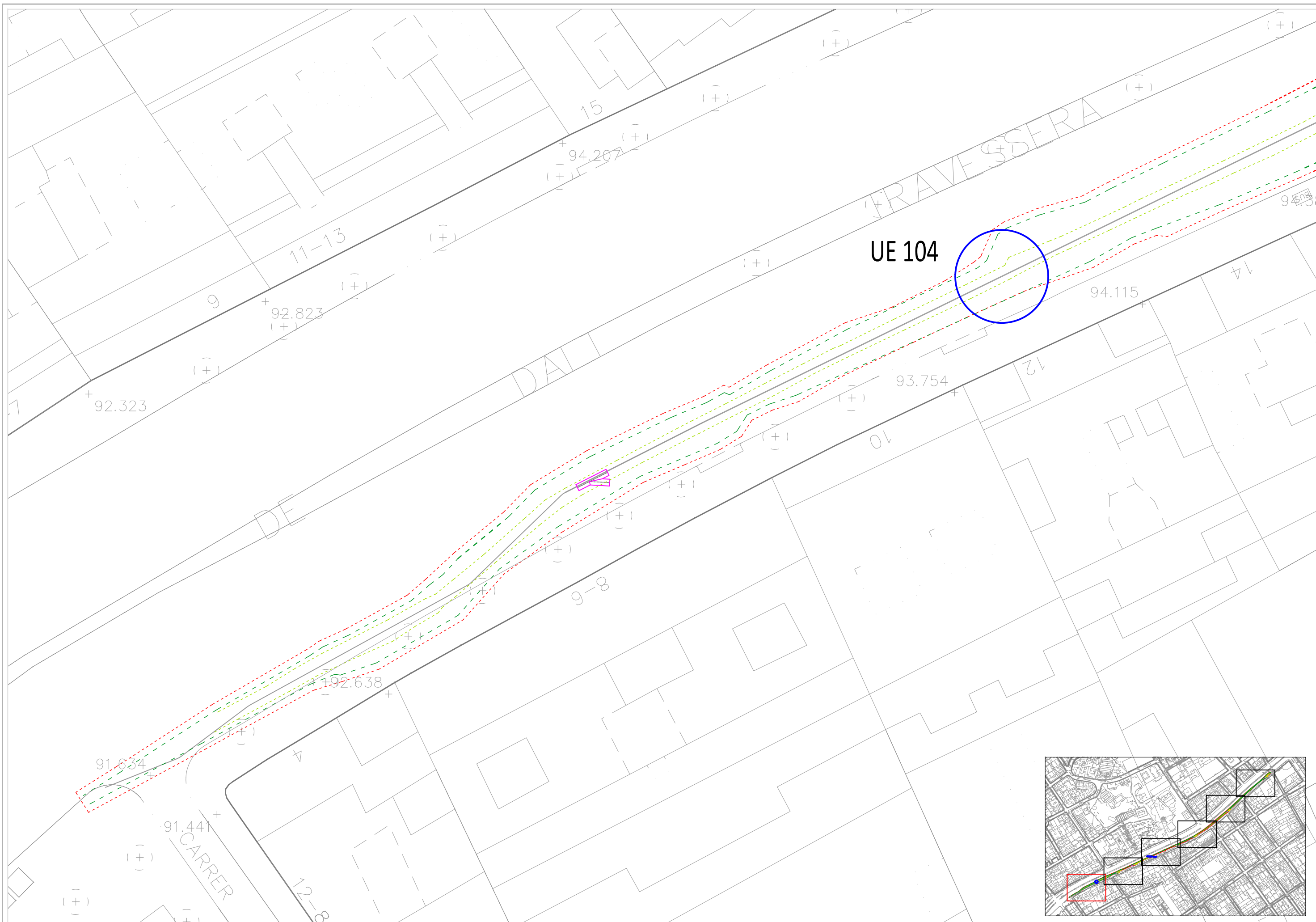
	Murs
	Paviment de maons
	Paviment de rajoles
	Canalitzacions de maons
	Retalls - estructures negatives

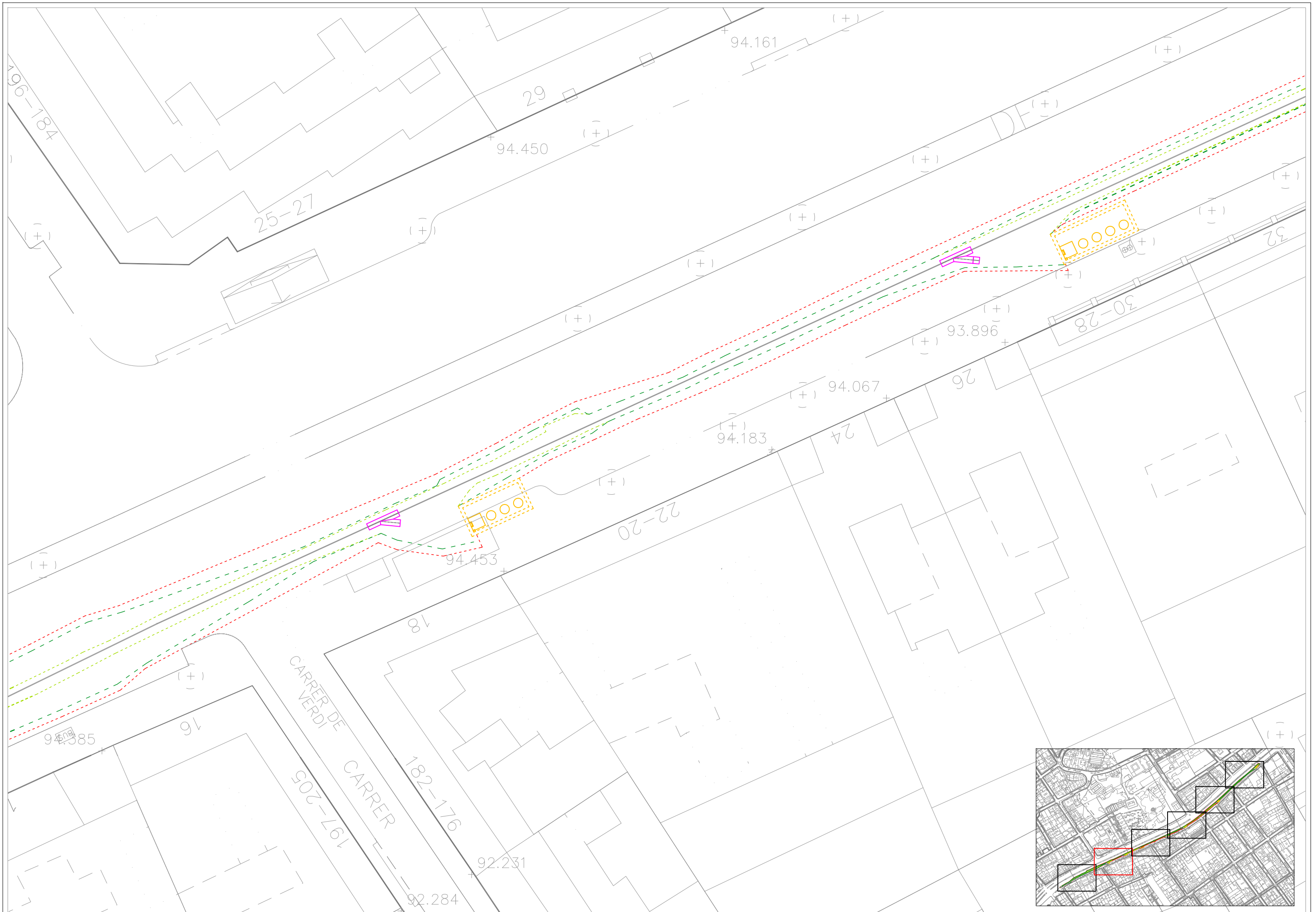
MATERIALS CONSTRUCTIUS

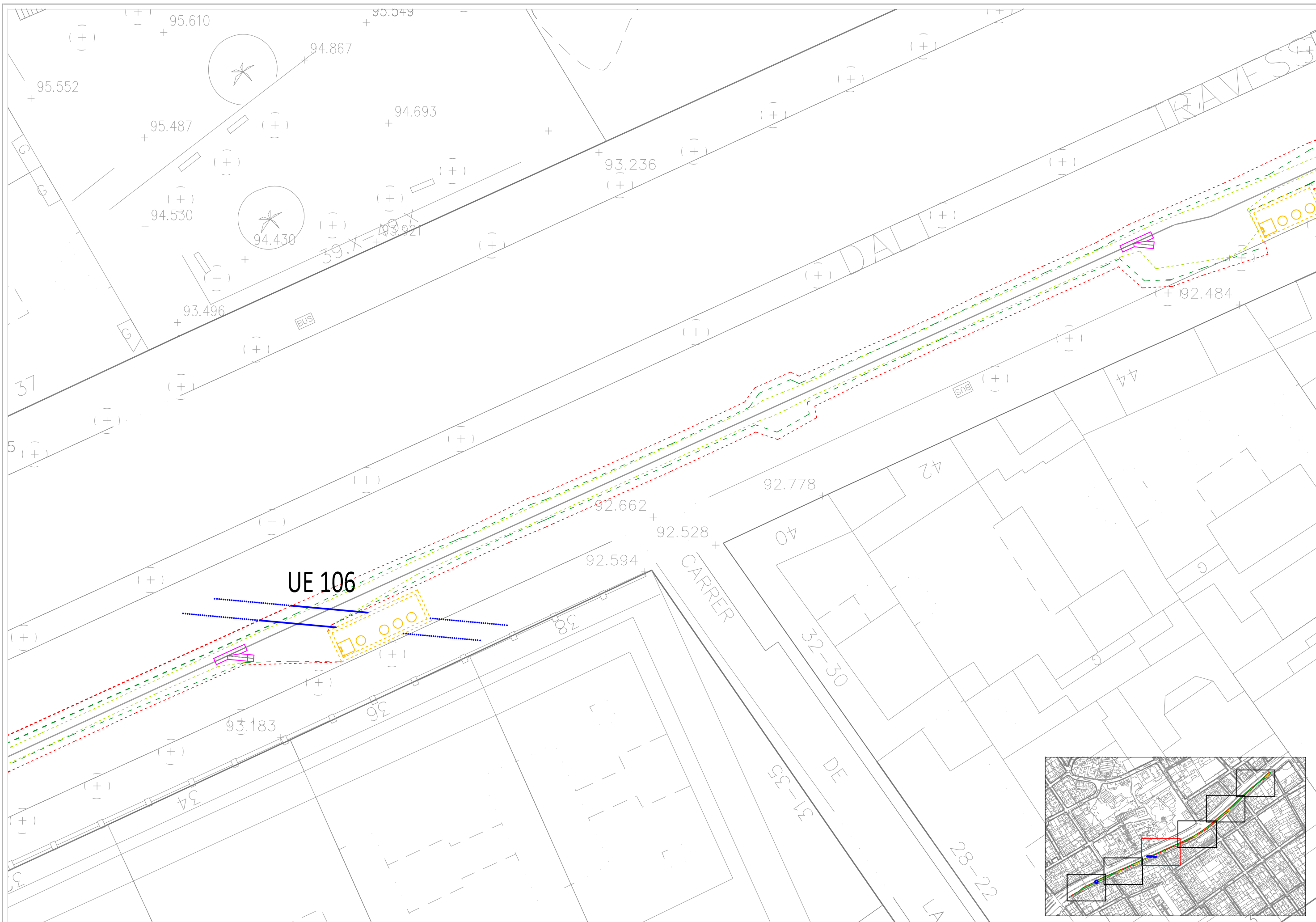
	Pedra
	Maó massís
	Morter de calç
	Formigó

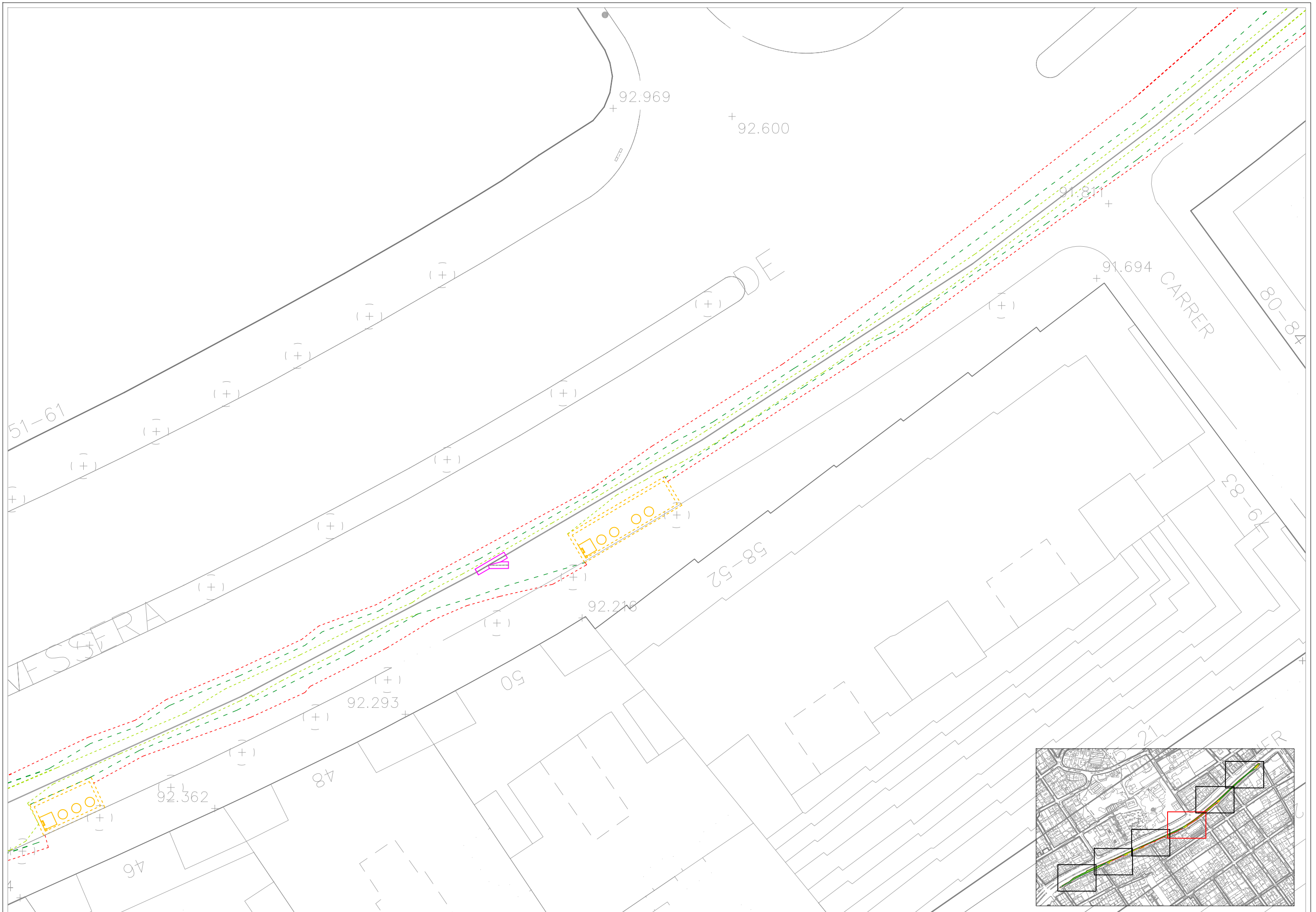
TEXT

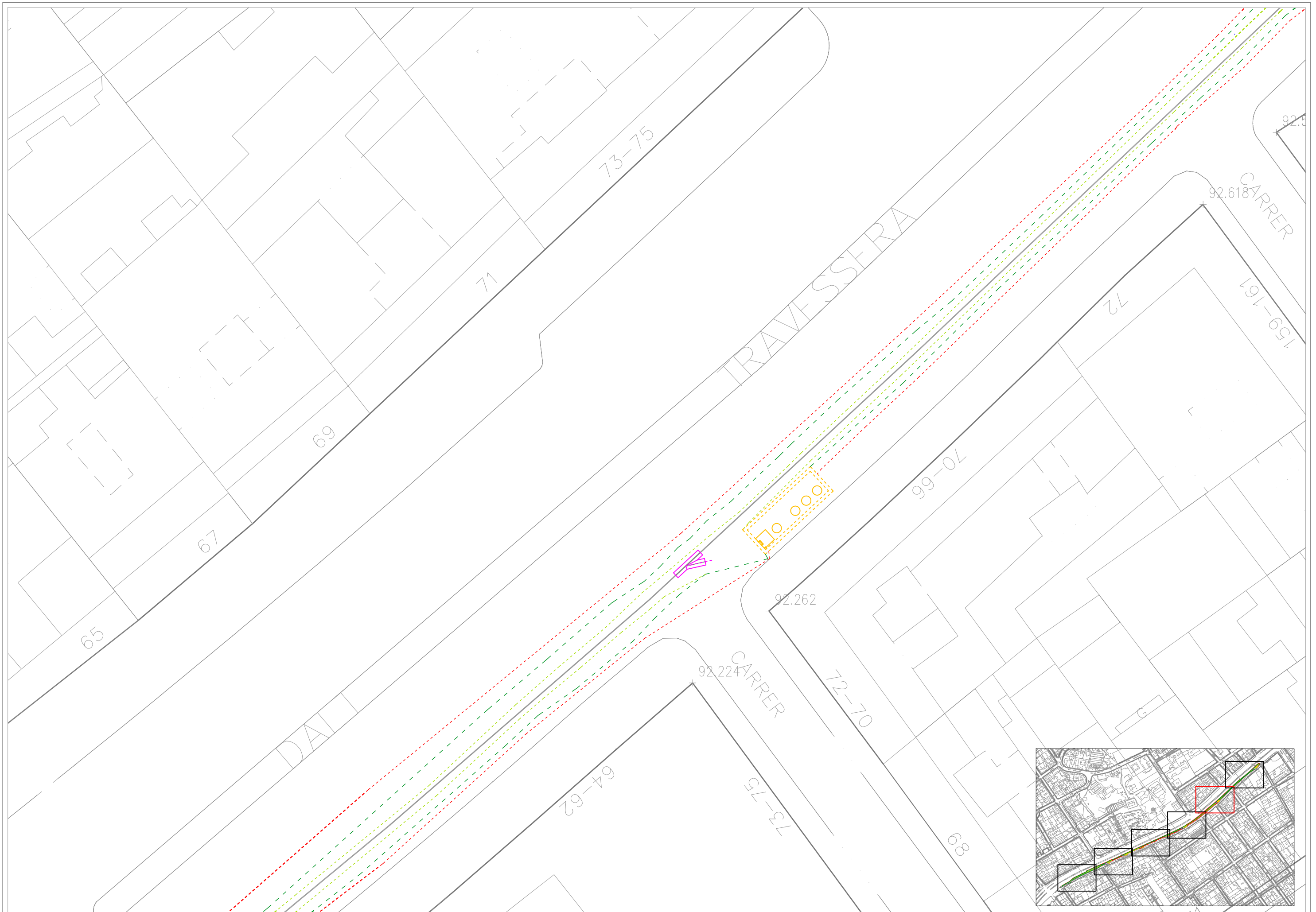
	Unitats estratigràfiques positives
	Unitats estratigràfiques negatives
	Cotes altimètriques
	Eix de planta / secció

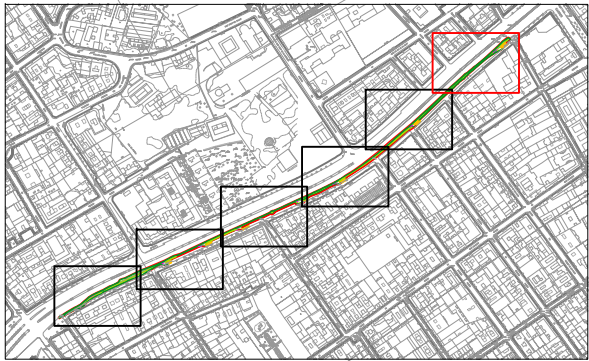
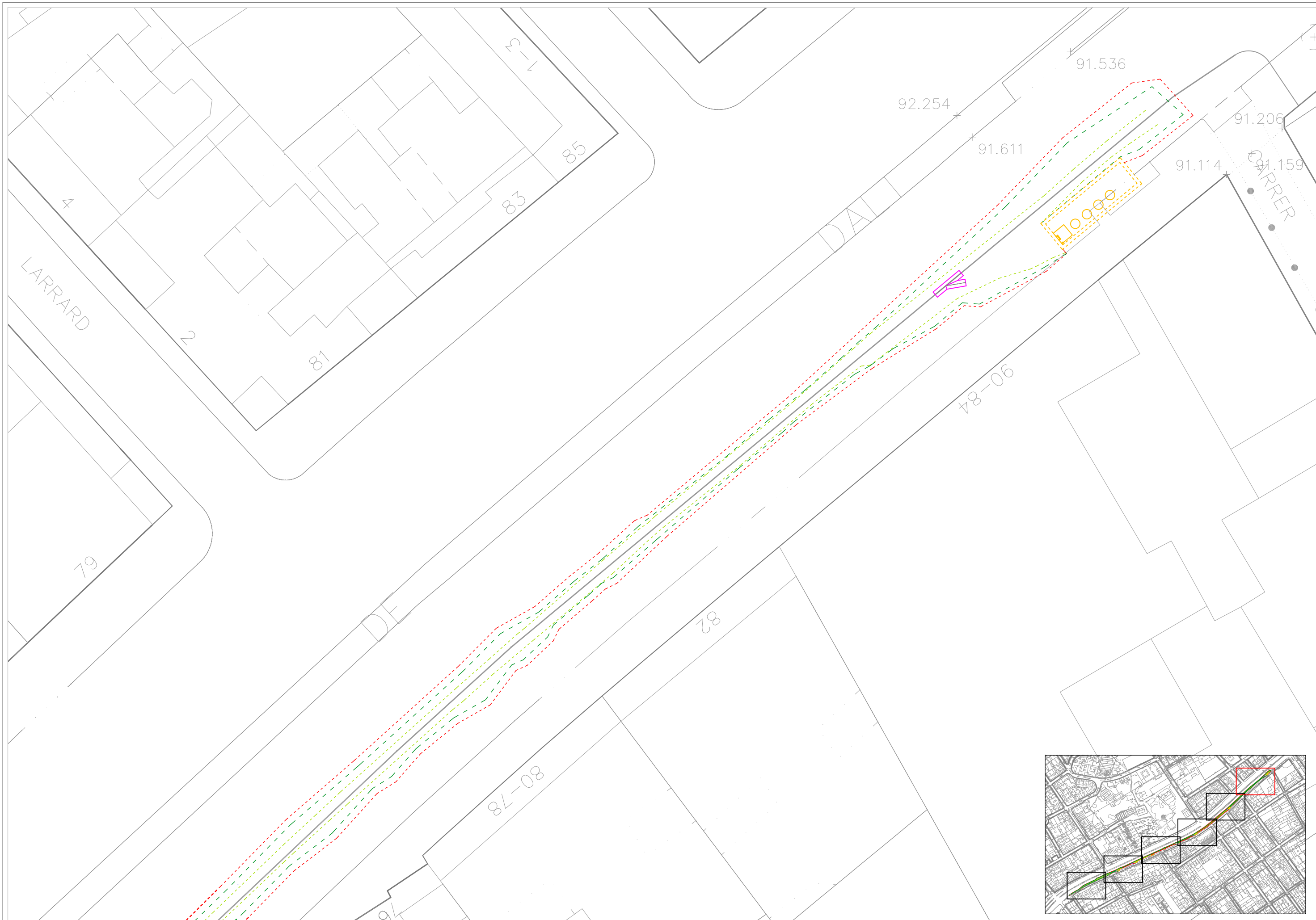

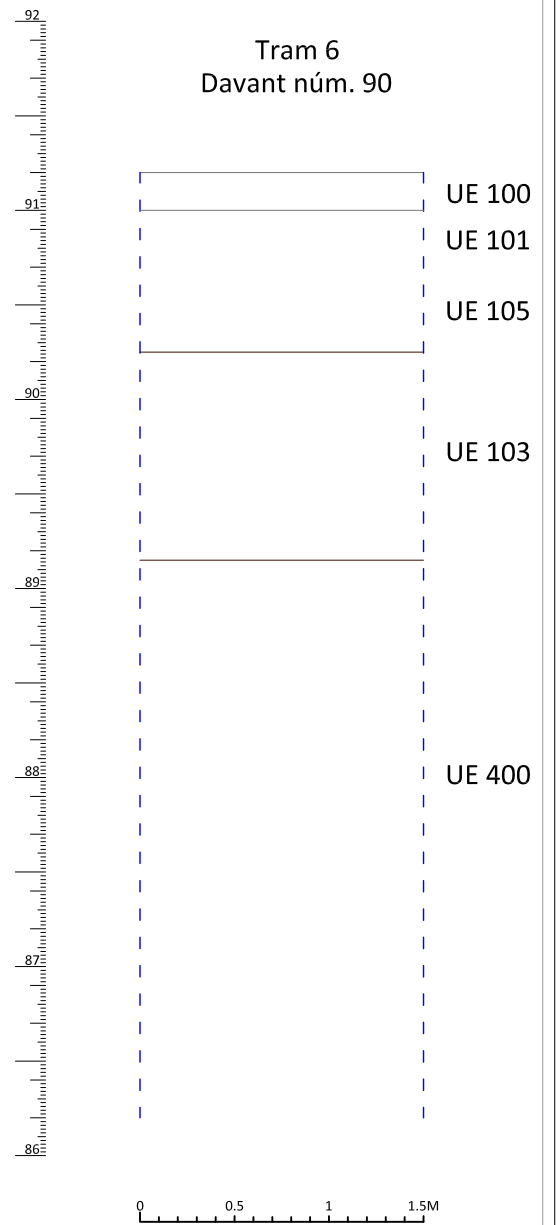
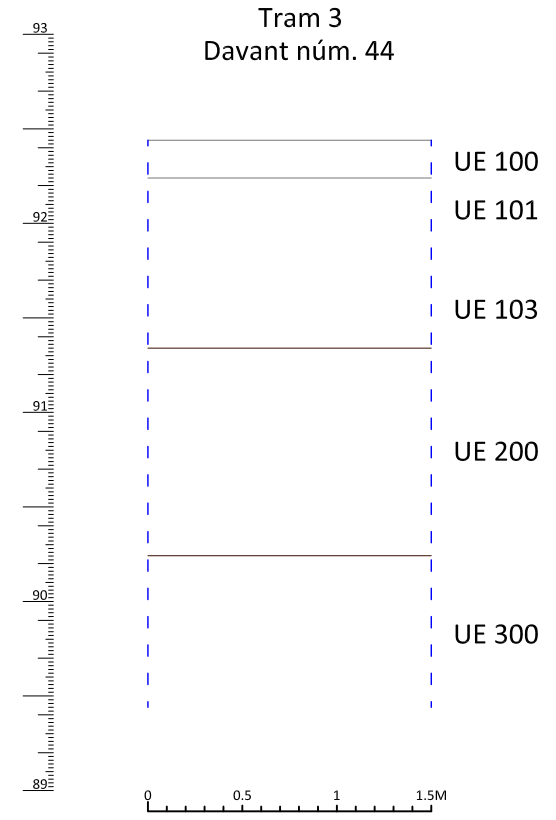
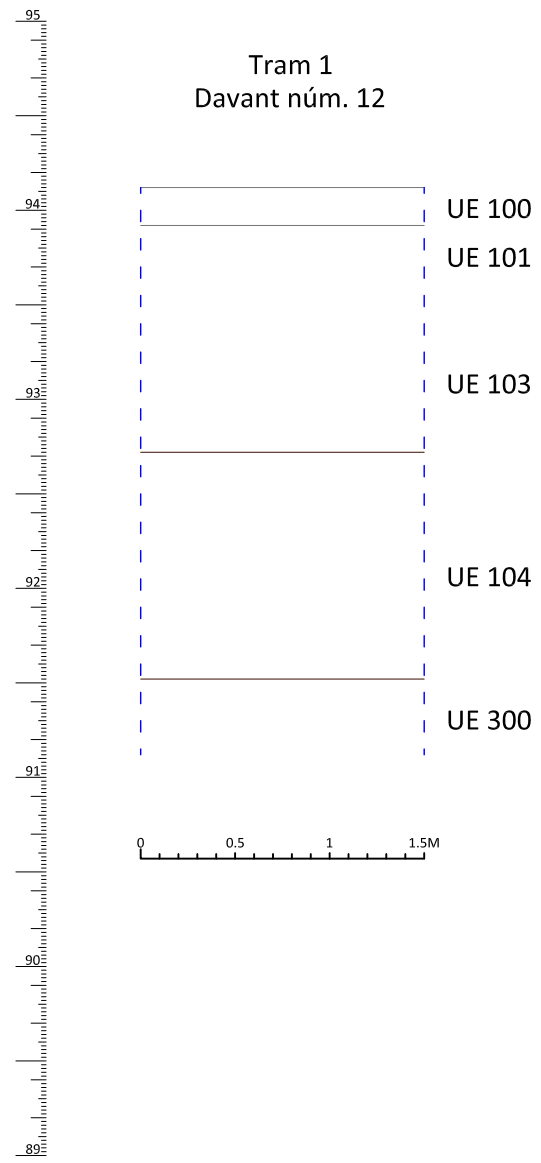
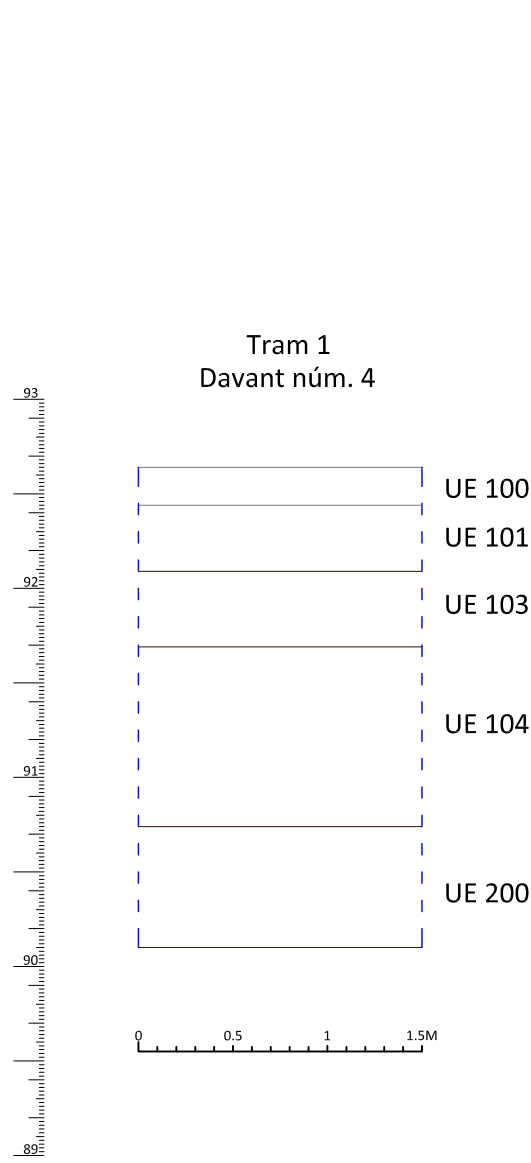

ANNEX 4. UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	100
Travessera de Dalt, 1-101	132/16		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2016	Tram 1, 2, 3, 4, 5,	
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Positiva		Mar	
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Nivell de circulació	0,00	0,00	0,00

COBREIX	101	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Paviments contemporanis: asfalt i voreres	
CRONOLOGIA	Segle XX-XXI

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	101
Travessera de Dalt, 1-101	132/16		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2016	Tram 1, 2, 3, 4, 5,	
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Positiva		Mar	
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Estrat de preparació	0,00	0,00	0,00

COBREIX	103, 106	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	100	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Estrat de preparació dels nivells de circulació format per formigó i/o ciment	
CRONOLOGIA	Segle XX-XXI

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	102
Travessera de Dalt, 1-101		132/16		
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès		2016	Tram 1, 2, 3, 4, 5,	
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR		
Estructura		Mar		
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA	
Serveis contemporanis	0,00	0,00	0,00	
COBREIX	TALLA	FARCEIX		
COBERT PER	TALLAT PER	FARCIT PER		
S'ADOSSA	IGUAL A			
SE LI ADOSSA	S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS		
Conjunt de canalitzacions, imbornals, i rases per encabir els serveis contemporanis d'abastiment i sanejament				
CRONOLOGIA		segles XX-XXI		

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	103
Travessera de Dalt, 1-101		132/16		
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès		2016	Tram 1, 2, 3, 4, 5	
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR		
Positiva		Mar		
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA	
Estrat d'anivellament	0,00	0,00	0,00	
COBREIX	TALLA	FARCEIX		
COBERT PER	TALLAT PER	FARCIT PER		
S'ADOSSA	IGUAL A			
SE LI ADOSSA	S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS		
Estrat d'anivellament heterogeni compost per runa, argila, sorres amb bossades de morter de calç, ciment i materials constructius		Possiblement fet en el moment d'eixamplar la via i enderrocar les finques preexistents		
CRONOLOGIA		ca 1950		

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	104
Travessera de Dalt, 1-101	132/16		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2016	Tram 1	
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Positiva		Mar	
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Estrat	92,72	91,52	1,20

COBREIX	300	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	103	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ

podria correspondre a aterrament i anivellament d'estructures anteriors a l'ampliació de la via

OBSERVACIONS

Estrat d'anivellament amb argila, carbons i material constructiu

CRONOLOGIA

segles XVIII-XX

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	105
Travessera de Dalt, 1-101	132/16		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2016	Tram 7	
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Positiva		Mar	
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Estrat			

COBREIX	103	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	101	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ

Sorra d'aportació per anivellar el terreny

OBSERVACIONS

CRONOLOGIA

segles XX

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	106
Travessera de Dalt, 1-101	132/16		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2016	Tram 2	
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Estructura		Mar	
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Mina			

COBREIX	TALLA	300	FARCEIX
COBERT PER 103	TALLAT PER		FARCIT PER
S'ADOSSA	IGUAL A		
SE LI ADOSSA	S'UNEIX A		

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Fragment molt malmès d'1.5 m de llargària d'una mina d'aigua feta a base de maons	Bona part del traçat de la mina al seu pas per la travessera es va desmuntar en la fase prèvia dels treballs
CRONOLOGIA	segle XVIII-XIX

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	200
Travessera de Dalt, 1-101	132/16		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2016	Tram 1, 3, 4	
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Positiva		Mar	
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Estrat geològic			

COBREIX	TALLA		FARCEIX
COBERT PER 104	TALLAT PER		FARCIT PER
S'ADOSSA	IGUAL A		
SE LI ADOSSA	S'UNEIX A		

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Argila amb nòdols de calç	possiblement disgregació del torturà
CRONOLOGIA	

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	300
Travessera de Dalt, 1-101	132/16		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2016	Tram 1, 2, 3, 4, 5,	
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Positiva		Mar	
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Estrat geològic			
COBREIX	TALLA	300	FARCEIX
COBERT PER 104, 200	TALLAT PER		FARCIT PER
S'ADOSSA	IGUAL A		
SE LI ADOSSA	S'UNEIX A		
INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS		
Torturà			
CRONOLOGIA			

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	400
Travessera de Dalt, 1-101	132/16		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2016	7	
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Positiva		Mar	
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Estrat geològic			
COBREIX	TALLA	300	FARCEIX
COBERT PER 103	TALLAT PER		FARCIT PER
S'ADOSSA	IGUAL A		
SE LI ADOSSA	S'UNEIX A		
INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS		
Argila neta			
CRONOLOGIA			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	500
Travessera de Dalt, 1-101		132/16		
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès		2016	7	
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR		
Positiva		Mar		
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA	
Estrat geològic				
COBREIX	TALLA	300	FARCEIX	
COBERT PER	TALLAT PER		FARCIT PER	
104, 200				
S'ADOSSA	IGUAL A			
SE LI ADOSSA	S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS			
Roca				
CRONOLOGIA				